



תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציין מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

"תפארת רפאל" עטרת שרה

ע"י רב רפאל צוק"ל מן פתח צל | ע"י שרה צוק"ל בת דיה ע"ה

פְּרָשְׁת: בְּמִדְבָר

עלון מס': 1,799 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

אבינו מסתכל בנו!

מיד בתחילת חומש במדבר נתקלים אנו בעניין הדורש הבנה והסבר, **עניין מניינם של בני ישראל. יש להבין:** הרי התורה היא נצחית, לכל אדם ובכל דור. המצוות נצחיות הן, וגם בכל סיפורי התורה צפון לקח תמיד. מפרשת קרח, למשל, למדנו את גנות המחלוקת ואת סופם של מחרחריה. את כח הפיתוי של מלבי אש המחלוקת ואת קשיות העורף, ההדרדרות עד לאובדן. אבל מניינם של בני ישראל, הרי הוא רגעי ובר חלוף: היום הם מונים הם כך וכך נפשות, ומחר המניין כבר ישתנה. מדוע מצא הקדוש ברוך הוא לנכון לחקוק עניין זה בתורתו הקדושה ולהנחילו לדורות? **אין זאת** אלא שגם בענין המניין ישנו לקח נצחי לדורות, לכל אחד ואחד מאיתנו!

רש"י הקדוש, בתחילת הפרשה, העמידנו עליו. לאמר: "מתוך חיבתן לפניו, מונה אותם כל שעה. כשיצאו ממצרים - מנאן. וכשנפלו בעגל - מנאן, לידע מניין הנותרים. כשבא להשרות שכינתו עליהם במשכן - מנאן." **ורבינו עובדיה מברטנורא צ"ל** מוסיף ואומר, שלפיכך פתח הכתוב בעניין זה את החומש, כיון שביקש להתחיל בעניין טוב, בשבחן של ישראל. **ויש להבין:** איזה שבח הוא זה, ואיזה צורך הוא. ובכלל, האם הקדוש ברוך הוא צריך למניין, והרי הוא סוקר את כל העולם בסקירה אחת (ראש השנה יח.)!

התשובה - פשוטה. אדם זוכה בפייס, בפרס הגדול. אין גבול לאושרו. הוא עולה למשרדי הפייס, ומקבל צ'ק בנקאי. משם ימהר אל הבנק, לפדות את הצ'ק. בעיניים בורקות יביט בפקיד, המניח לפניו ערימת צרורות של שטרות כחולים. הוא יספור כל חבילה, ולא ימצא טעות. ימלא את התיק בצרורות, ויבוא הביתה. בבית יפתח את התיק, יוציא את המטמון, וישטח אותו על השולחן. יספור שוב את החפיסות. כולן נמצאות. יקח אותן אחת אחת, ויספור. האיוושה כה נעימה לאוזן, חמישים שטרות בחפיסה, עשרת אלפים שקלים באחת. הוא יטול את השניה, ויספור. כך, חצי שעה של קורת רוח. כעת יקח את כולן, וישים במגירה. כעבור חצי שעה יגש אל המגירה, לפתוח אותה. כן, הכל נמצא שם, כה משובב נפש. בצבע הכחול הנחמד... **מדוע ספר בשלישית?** האם חשב ששתי הספירות הקודמות אינן מדוייקות? מדוע ניגש פעם נוספת אל המגירה, האם חשש שבינתיים האוצר התנדף ונעלם? **לא!** הוא ידע שהאוצר נמצא שם, ורצה להזין בו עיניו פעם נוספת! ממש מאותה סיבה שהאב האוהב עורך סיבוב לילי בחדר הילדים, להתבונן עוד פעם בפנים האהובות, ליישר את השמיכה, להרעיף מבט אוהב...

כן, בכך נפתחת הפרשה: אנחנו האוצר האהוב של הקדוש ברוך הוא, הילד היקר שלו, "בני בכרי ישראל!" חביבין ישראל, שנקראו 'בנים' למקום. שנאמר: "בנים אתם לה' אלקיכם". ומתוך חיבתנו, הוא מתבונן בנו שוב ושוב, "סופר" אותנו שוב ושוב. ועלינו להיות מודעים לכך, ולשאול את עצמנו: כאשר אבינו שבשמים מתבונן בנו עתה - באיזה מצב הוא 'תופס' אותנו בעשיית רצונו, או - חללה - בעבירה עליו... ועשיית רצונו כוללת הכל: תורה, תפילה, פרנסה, אכילה, שתיה, שינה, מנוחה - בכל אלה, כשהם נעשים בדרך הטובה והרצויה לפניו, הרי אבינו שמח, וגומל לנו טובה ומאור פנים! **זהו הלקח!** טועים אלו החושבים, שרק ביום הכיפורים אנו עומדים לפני הבורא למיפקד ולסקירה. לא ולא! **בנים אנו לה' אלקינו, ומתוך חיבתנו הוא מונה אותנו בכל שעה!!!**

היכונו! לעלון חג מורחב ומיוחד בשבוע הבא לרגל חגיגת הוצאת עלון מספר 1800

אחרי 35 שנות הוצאה לאור של עלון זה "תפארת רפאל" הוותיק בארץ ב"ה!

למטה זבולון שבעה וחמשים אלף (א, לא) - אות הראשונה ואות האחרונה של "זבולון" הן "זו", והוא מספר האלפים "שבעה וחמשים אלף" שבשבתו. וכן מאחר וזבולון היה זן ומפרנס את יששכר שמו מתחיל ומסתיים במילה "זו" (שפתי כהן)

בני נפתלי למשפחתם (כו, מח) - אצל כל השבטים נאמר "**לבני**", פרט לנפתלי שנאמר אצלו "**בני**", כי לאחר שכבר נפקדו כל השבטים ונשאר רק שבט נפתלי, כבר היו יודעים ממילא את מספר נפשותיו, בהתאם למפקד הכללי הקודם, ולא היה עוד צורך לפוקדו. לפיכך לא נאמר "**לבני**" כי אם "**בני נפתלי**", שכבר נתברר ממילא מה מספרם של כל אלה. (האריז"ל)

בשמו של כל נשיא שבט שהיה אמצעי במחנהו מוזכר שם ה': נשיא לבני יששכר - נתנאל, נשיא שמעון - שלמיהאל, נשיא מנשה - גמליאל, נשיא אשר - פגעיאל.

ראשי הדגלים היו: יהודה, ראובן, אפרים ודן, וסימן לכך: מה אדיר שמך בכל הארץ, א - אפרים. ד - דן, י - יהודה, ר - ראובן. דגל מחנה ראובן היה בצד דרום, וסימן לכך: "דרם - ראשי תיבות דגל מחנה ראובן.

פרשת במדבר מסתיימת במילה "**ימתו**". מפרש התרגום: "**ולא ימותו**" כדי לסיים בכי טוב.

שבוע

פעם נוצר סנסוך בעיני מסחר בין שני סוחרים בוילנא. החליטו להציג את ענין בפני בוררים מוסכמים. אחד בחר לו סוחר מפורסם והשני רצה לבחור את **רבי זלמן מוולוז'ין** תלמידו של הגר"א. סרב רבי זלמן להצטרף אל הסוחר והסביר כי דעת בעלי בתים הפך דעת תורה והוכיח זאת מפרשתנו. בכל הדגלים כתוב על השבט השלישי ב' החיבור, כגון: "**זמטה גד**", ורק אצל זבולון כתוב: "**מטה זבולון**" בלי ו' החיבור, כדי לרמז שיששכר שעסק בתורה קשה לו להתחבר עם זבולון הסוחר...

מושגים ביהדות

"ח או כ"ט באייר, הוא יום פטירתו של **שמואל הנביא**. קברו מזוהה ברמה שבנחלת בנימין, סמוך לשכונת רמות בירושלים, אולם יש מערערים וקובעים כי הוא נקבר ברמה שבאפרים. בחפירות שבוצעו באתר, נמצאו שרידים מתקופת בית המקדש הראשון. המבנה הבולט במקום הוא מצודה צלבנית בגובה כמה קומות וצריח גבוה ונישא. **ב' בסיון**, הוא "**יום המיוחס**" בו אמר הקדוש ברוך הוא למשה על עם ישראל: "**ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש**", וטעמים נוספים נאמרו על שם היום. **בג' בסיון, מתחילים "שלושת ימי הגבלה"**. **בג' בסיון ד'תתקכ"ה**, הגיע **הרמב"ם** לחופה של ארץ ישראל לאחר שניצל מטביעה בים, ועלה לנמל עכו, ונדר יום זה שיהיה יום ששון ושמחה.

סיפור השבוע

קיללת הקראים

פרשתנו מתחילה במצוה של מניין בני ישראל. "**כל יצא צבא בישראל תפקדו אתם**". ופירש רבינו **אברהם אבן עזרא זצ"ל**: "**בישראל - להוציא ערב רב!**" על קבוצה נוספת שהוציאו אותה מן המניין - בסיפור שלפנינו. **לפני כמאתיים שנה בירושלים** הייתה קהילה קראית קטנה (הקראים אינם מקבלים את ה"תורה שבעל פה", והם מחויבים בעיקר לדברי המקרא המפורשים בלבד). פעם הטילו השלטונות מסים כבדים עד מאוד על הקהילה היהודית ועל הקראים. החליטו להתכנס בבית הכנסת של הקראים, ששכן במרתף, ולטכס עצה. כאשר הראשון לציון הגאון החסיד **רבי רפאל מיוחס זצ"ל** ירד במדריגות בית הכנסת - התעלף לפתע ונפל. תמהו הנאספים למאורע, והחליטו לחפור מתחת לגרם המדריגות. ומה מצאו שם? את ספרו של **רבינו הרמב"ם זצ"ל**, "היד החזקה", שהקראים טמנו שם כדי לבזותו. כדי שכל מי שבא לבית תפילתם ידרוך עליו. כי הרמב"ם כלל את כל התורה שבעל פה בספרו הגדול, והקראים אינם מודים בה! חרה אפו של הראשון לציון בקראים, והוא קילל אותם שלא יזכו לעולם למניין שלם מבני עדתם, בירושלים! **כשמונים שנה לאחר מכן**, בשנת תקצ"ד, התכוננו עשרים משפחות קראיות מחצי האי קרים לעלות לירושלים. בני העדה הקטנה שמחו לקראתם, כי הפעם כבר יהיה להם מניין. אולם בהגיע שיירת הקראים לשערי ירושלים פרצה בהם מגיפה ועשתה בהם שמות, וכל הגברים מתו! וקהילת הקראים בירושלים, הכופרת בתורה שבעל פה ומבזה את החכמים, נשארה ללא מניין!

יוסיף חכמה

הקשר שבין המדבר לתורה

השבת פותחים אנו את הספר הרביעי מתוך חמשת חומשי התורה - במדבר הנקרא גם: "חומש הפקודים". שם הספר נקרא על שם הפרשה הראשונה, הנפתחת בפסוק: **"וידבר ה' אל משה במדבר סיני..."**. הספר מתאר את התמודדויות בני ישראל במדבר סיני עד הגעתם לארץ ישראל. כהכנה לדרך הארוכה, מנה אותם משה, סדרם לפי שבטים, לפי דגלים, ולפי מחנות. **לעולם תיקרא פרשת במדבר בסמוך ממש לחג השבועות**. כפי המובא בשולחן ערוך: **"ולעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת"**. אם כך מחייב הדבר קשר בין הפרשה לבין החג. **שם הספר, ושם הפרשה "במדבר"**, נובע מן הדבר שהתורה מדגישה: **"וידבר ה' אל משה במדבר סיני"**, למרות שברור שכל הדברות דיבר ה' עם משה במדבר. בא הדבר לרמוז על הקשר בין המדבר לתורה. **דרשו חז"ל**: **"בשלושה דברים ניתנה תורה: במדבר, ובאש, ובמים"**. מה אלו חנים לכל באי העולם, אף אלו חנים לכל באי העולם" (מכילתא). דהיינו, שאדם המפקיר את עצמו על דברי תורה, ומשים עצמו כמדבר זה שהכול דשין בו, תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו אין תלמודו מתקיים בידו".

חז"ל מדגישים תכונה נוספת שיש להליכה של בני ישראל במדבר לקבלת התורה: עם ישראל הלך **בביטחון גמור** בהקב"ה שידאג להם למזון ומים ובתקווה להגיע אל הארץ. המשמעות של הביטחון והאמונה הזו היא אבן דרך ללומד המתחיל, אם ילמד לשם שמים מבלי דאגה שאולי לא יצליח הרי שתלמודו מובטח בידו... וכשם שהגיעו ישראל לארץ עד שהקב"ה אומר: **"כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַי אֶהְיֶה לְכַתֵּב אַחֲרַי בְּמִדְבַר בְּאַרְצִי לֹא זְרוּעָה"** (ירמיה ב' ב), כך אותו אדם הגיע בתורה ללא "חישובים" אלא לומד כי זו הדרך שה' רוצה, הרי שה' זוכרו ומובטח שיגיע אף הוא אל היעד הנכסף ודברי התורה יאירו לו...

מניין בני ישראל: פרשתנו עוסקת רבות בענין **מניין בני ישראל** שנערך עם יציאת מצרים. נספרו השבטים, הדגלים, הלויים מבין חודש ומעלה, הבכורים של בני ישראל והלויים מבין שלושים עד חמישים. עיון בתוצאות הספירה מגלה, **כי המספרים כולם עגולים למאות**, חוץ משבט גד שמסתיים בעשרות, אך אין מספר שמסתיים ביחידות, למעט מספר בכורי בני ישראל שעדפו על פני הלויים ב - 273. כך גם בספירות נוספות בתורה, כמו השלל של מלחמת מדין בפרשת מטות ועוד, המספרים עגולים ומסתיימים באלפים ומאות ולא ביחידות. **הרי"ד - רבי ישעיה מטראני**, שהיה מגדולי הראשונים באיטליה מעלה את התמיהה המפורסמת, כיצד יתכן שכל המספרים עגולים הם באורח פלאי ולא יחסר אחד או שניים במספרים הכלליים? והוא מחדש ש"אין הכתוב מקפיד בזה", דהיינו שהתורה 'עיגלה' את המספרים כדי שהם יהיו נוחים יותר. הרי"ד מוכיח זאת גם מספירת העומר שכתוב בו **"תספרו חמשים יום"** ואין בו אלא ארבעים ותשעה יום. וכן **"ארבעים יבנו"** ובו 39 מלקות בלבד. דומה לדבריו אלו כתב גם **הרא"ש**: **"שכן דרך המקרא כשמגיע המניין לסכום עשירית פחות אחת, מונה אותו בחשבון עשירית ואינו משיגיה על חסרון האחד"**. אמנם חז"ל באו בדרשות על המספרים, אולם בפשטות הם עוגלו. לעומת זאת כתבו רבים, שהמספרים בתורה מדויקים הם ובדרך נס היה מניין בני ישראל בעשרות ומאות שלמות.

"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" - הסתיימה כתיבת ספר התורה המהודר לבית מדרשונו

והובא לסיום כתיבת האותיות להגאון הרב ישראל מאיר לאו שליט"א רבה של תל אביב-יפו ששמח שמחה גדולה לסיים כתיבת הספר דווקא בערב חג מתן תורתנו, ואף שלח שיחת חיזוק מצולמת לבני הקהילה הקדושה. בתמונות: **הרב ישראל מאיר לאו שליט"א** בכתיבת אותיות בספר התורה המהודר יחד עם מורנו הרב שלמה זביחי שליט"א יו"ר מוסדות "תפארת רפאל".



אמרת השבוע

"אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף... אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" (אבות ו' ב)



הלכות חג השבועות

- א. בששה בסיון חל יום חג השבועות, לאחר ימי ספירת העומר שנמשכו ארבעים ותשעה ימים, שהם שבעה שבועות, ולכן נקרא חג השבועות. וכמו שנאמר: "שבעה שבועות תספור לך וכו', ועשית חג שבועות לה' אלהיך". ואמרו חז"ל: למה תלה הכתוב יום חג שבועות בספירה, מה שאין כן בשאר מועדות, לפי שכאשר נתבשרו ישראל לצאת ממצרים נתבשרו שהם עתידים לקבל התורה לסוף חמשים יום ליציאתם, שנאמר "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה", נ' יתרה של "תעבדון" במקום תעבדו, לרמז שמקץ נ' יום לצאתם יקבלו התורה בהר חורב, ובצאת ישראל ממצרים מרוב חיבה וציפיה לקבלת התורה היו מונים יום יום, לכך נקבעה הספירה לדורות.
 - ב. פשט המנהג בכל תפוצות ישראל להיות נעורים כל הלילה בליל חג השבועות ולעסוק בתורה, עד עלות השחר, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש: "חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה", "כל אלו שמתקנים התיקון בלילה הזאת ושמחים בו, כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרונות, והקדוש ברוך הוא מברך אותם בשבעים ברכות וכתרים של עולם העליון". והסבירו האחרונים, שהטעם למנהג זה בליל חג השבועות, לפי שבשעת קבלת התורה היו ישראל נרדמים כל הלילה, והוצרך הקדוש ברוך הוא להעירם משנתם על ידי קולות וברקים שהיו לפני מעמד הר סיני. ולכן צריכים לתקן הדבר על ידי שנעמוד על המשמר בלילה הזה ונעסוק בתורה כל הלילה.
 - ג. טוב ונכון לחוש לדברי רבותינו המקובלים, וללמוד בליל שבועות את התיקון שנתקן ונסדר על פי הזוהר והמקובלים, ונדפס בספר קריאי מועד לחג שבועות, בכנופיא ובחבורה, ולהעדיף סדר לימוד זה על פני לימוד בתלמוד ובפוסקים. ויש להזהר מלדבר דברים בטלים בלילה הזה, ולא יאבד זמן יקר זה בשיחה בטילה. ויושב בטל כישן דמי. ולפני נקודת חצות הלילה יש לקרות קריאת שמע.
 - ד. העוסקים בתורה בלילה, ומגשימים להם מדי פעם בפעם במשך הלילה תה או קפה, אפילו שהו בינתים יותר משעה ומחצה, שיש בזה יותר מכדי שיעור עיכול המזון, אינם צריכים לחזור ולברך על כל כוס וכוס, אלא די בברכה אחת, והיא פוטרת את הכל. וטוב שיכוין דעתו לפטור בברכתו הראשונה כל מה שיביאו לפניו לאחר מכן. ואם יצא לחוץ מפתח בית הכנסת או בית המדרש, אפילו הניח מקצת חברים, ואחר כך חזר, צריך לחזור ולברך, ששינוי מקום נחשב להיסח הדעת.
 - ה. אין לברך ברכות התורה אלא עד אחרי עלות השחר, דהיינו שבעים ושתיים דקות קודם הנץ החמה. ומנהגינו שגם הניעורים בלילי שבועות מברכים כל ברכות השחר וברכות התורה, חוץ מברכת על נטילת ידים ואשר יצר. ואם הוצרך לנקבו מברך אשר יצר. יתגבר כארי בתפלת שחרית לבל יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, שלא יצא שכרו בהפסדו אם יישן בשעת קריאת שמע ותפלה.
 - ו. נוהגים לשטוח עשבי בשמים שושנים וענפי אילנות בבתי הכנסת ובבתים לכבוד חג השבועות, לפי שנאמר "שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר" ולרמוז למה שאמרו חז"ל (ראש השנה טז.) בעצרת גידונים על פירות האילן.
 - ז. נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, וכן יש נוהגים לאכול דבש וחלב, לרמוז על מתן תורתנו שנמשלה לדבש וחלב, שנאמר "דבש וחלב תחת לשונך". ומנהג נכון לקרות מגילת רות בחג השבועות בלא ברכה.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

בימת השבת	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
7:19	7:17	7:20	7:12	
ציאת השבת	8:11	8:09	8:11	8:08
דבש תם	9:05	9:03	9:06	9:02

עלון השבוע לעילוי נשמת
מרת מרגלית (מגי) בוחבוט בת אסתר ע"ה
נפטרה ב-כח' ניסן תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.
ולהצלחת משפחת אלבז הי"ו
מונטריאול - מיאמי

פרשת השבוע במדבר

שבת מברכין ע. ר"ח סיון
(אבות פרק ו')

הספירה

"מחר חדש"
שמואל א' כ



תלמוד תורה לבנים
שיעורי תורה וזמנות לבנות
כלל ובנות מדרש
בגדים תורניים
קידוש החוקים
מכון החגגות ספרים וחקי סתבי יד
הצנע לזמנות החילים בבית
עזרה לנזקקים
חידושי רוחני לעולים חדשים
מוקד עולמי לאמירת החילים
שמעון תודי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לזמננות: refael260@gmail.com

הנוצחה לזכר יקירכם וזמננות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
חמשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260